

La pel·lícula
de la meua vida

To be or not to be

d'Ernst Lubitsch

Llorenç Valverde
Amic d'un dissident
cognitiu

Moltes són les raons que em fan tenir aquesta pel·lícula com la de la meua vida. Algunes, la majoria, són per mèrit propi i altres estan relacionades amb les circumstàncies que varen envoltar la primera vegada que la vaig veure, ara ja fa molts d'anys, al Publi del passeig de Gràcia de Barcelona. Hi vaig anar amb una companya de curs — segon o tercer de llicenciatura, any setanta i molt pocs— i, a dir veritat, hi hauria pogut anar ben tot solet, ja que des de bon començament em vaig desentendre d'ella, atès que vaig quedar

història que conta Lubitsch, en clau d'un humor fi i molt intel·ligent, té un objectiu simple que no és altre que la demostració que per lluitar en favor de la llibertat i contra la tirania —per la dignitat humana, amb una paraula— no és estrictament indispensable fer-ho amb les armes convencionals i la força bruta. Cadascú pot fer la seva contribució efectiva des de la seva àrea d'expertesa, des de la seva ocupació habitual, només posant-hi tot el compromís que requereixin les circumstàncies.

Els integrants d'una companyia de teatre polonesa que està representant el *Hamlet* de Shakespeare a Varsòvia veuen amb

que per fi aconseguix de fer el Shylock frustrat, que mai no havia passat del paper secundari consistent a aguantar una llança.

Mai no he vist res igual. Diuen les cròniques que la pel·lícula fou acollida en el seu moment amb fredor, ja que la crítica no es va entendre a causa del to humorístic. A mi em perdonareu, però he vist moltes pel·lícules pamflet de l'època i cap no resisteix el pas del temps com aquesta. Ara hauria de dir que té un ritme trepidant que no suporta cap interrupció publicitària i coses com aquesta, què sé jo..., la fotografia, els diàlegs, la

absolutament subjugat per la intel·ligent i ben lligada trama. Esper que la meua amiga no mentís quan em va dir, en acabar la pel·lícula, que ella també n'havia quedat encantada.

Què hi fa Hitler a Varsòvia mesos abans de la invasió, l'any 39? Aquesta és la pregunta de partida d'una comèdia d'embulls en la qual es fonen i confonen realitat i ficció i en la qual els uns, els còmics professionals, representen els papers de la seva vida i els altres, els còmics sobrevinguts, són ridiculitzats en la forma més subtil de les possibles: mostrant-los tal com són. La

desesperació com la censura del seu país els prohibeix de representar l'obra que estaven preparant, en la qual ridiculitzen els nazis de la veïna Alemanya. És l'any 39, i pocs mesos després —sense que cap censura prèvia els ho prohibeixi— els nazis envaeixen Polònia. Per diverses circumstàncies els actors es veuran obligats a reprendre, ara en la vida real, el seu paper de l'obra prohibida, primer per salvar els integrants de la resistència i, després, per salvar la seva pròpia pell. És així que la frase de Hamlet que dona títol a la pel·lícula agafa tot el seu significat: Ser o no ser... Com també en té el monòleg

Carole Lombard, i més. Però això ja ho fan els crítics i, possiblement, jo no n'encertaria cap.

Però no puc acabar sense confessar que més d'una vegada m'he demanat si havia d'haver-li prestat més atenció a la meua companyia i deixar la pel·lícula per a un altre dia. I, sabeu què trobo? Que encara que he tingut moltes més oportunitats de tornar a veure *To be or not to be* i que mai no en vaig tenir d'altra per anar al cine amb aquella amiga, no m'n penedesc d'haver mirat allà on pertocava. Per ara. ❖